Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. No. 45. JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, MARCH 7, 1997. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 7-го БЕРЕЗНЯ 1997 р. Ч. 45. РІК CIV.

Г. УДОВЕНКО ВІДВІДАВ КАНАДУ

Оттава. — Від середи, 5-го до п'ятниці, 7-го березня, на офіційних відвідинах в Канаді перебував міністер закордонних справ України Геннадій Удовенко, де, як повідомили засоби масової інформації, оговорював з канадським міністром закордонних справ Лойдом Ексворті справу співпраці України з НАТО.

Канада настоює на тому, щоб справу договорів України і Росії про співпрацю з НАТО полагодити ще до часу вершинної конференції НАТО, заплянованої на липень в Мадриді. На згаданій конференції мають запропонувати членство в НАТО колишнім комуністичним країнам Східньої Европи — Польщі, Чехії та Мадярщині. Л. Ексворті на спільній з Г. Удовенком пресовій конференції в Оттаві минулої середи, сказав, що уважає полагодження договорів НАТО з Україною та Росією дуже важливою, бо на його думку це мусить бути здійснено одночасно з прийняттям згаданих країн як одностайний плян поширення НАТО на схід.

Г. Удовенко

Г. Удовенко підтвердив, що справа спеціяльної

(Закінчення на стор. 4)

Ю. ЗВЯГІЛЬСЬКИЙ ЗНОВУ ПРАЦЮВАТИМЕ ДЕПУТАТОМ

Київ. — Звинувачений у привласненні державних 25 млн. дол. колишній діючий прем'єр-міністер України Юхим Звягільський, який переховувався два роки в Ізраїлі, має приступити цього тижня до виконання своїх депутатських обов'язків у Верховній Раді, повідомила 4-го березня УНІАР.

Згідно з інформацією, 3-го березня Ю. Звягільський, якому парлямент повернув минулого місяця депутатську недоторканість, повернувся в Україну і зупинився в одному із донецьких готелів. Депутат Юрій Болдирєв сказав після зустрічі з ним, що колишній прем'єр збирається бути на сесії Верховної Ради 6-го березня.

„Я ні на кого не тримаю образи і не збираюся зводити рахунки", — сказав 4-го березня донецькій ґазеті „Ґород" Ю. Звягільський, колишній директор найбільшої шахти в Україні . За його словами, він збирається працювати лише народним депутатом. Однак посадник Донецького Рибак не виключив можливости призначення Ю. Звягільського на високий пост у Донецькій області.

Як відомо, 64-річного Ю. Звягільського, жида за походженням, звинувачено у незаконному продажу за кордон 200,000 тонн авіяційного палива і у валютних махінаціях через банк, заснований його дружиною. Верховна Рада повернула йому депутатську недоторканість для того, щоб він міг приїхати в Україну і співпрацювати з Генеральною прокуратурою у розслідуванні звинувачень про-

(Закінчення на стор. 3)

ЗСА відтягнуть війська з Боснії в 1998 році

Бонн, Німеччина. — Секретар Департаменту оборони ЗСА Вілліям Коген, у вівторок, 4-го березня розпочав свої перші офіційні відвідини до Европи.

Вже в дорозі заявив репортерам засобів масової інформації про те, що мироносні війська ЗСА перебуватимуть в Боснії тільки до червня 1998 року. Він уважає, що Америка не може брати на себе обов'язку бути постійним поліціянтом миру у Боснії. „Коли ми погодимося з думкою, що присутність американських збройних сил є єдиною запорукою безпеки, то це означало б погодитись на нашу там постійну присутність. На мою думку американський народ на це не дасть своєї згоди, я переконаний, що Конґрес на це не погодиться і тому Президент не збирається цього пропонувати".

Він одначе не заперечив можливости того, що місце ЗСА у Боснії може заступити европейська військова одиниця.

Незважаючи на запевнення секретаря Департаменту оборони, велика кількість членів Конґресу, як і деякі керівники европейських держав, не вірять в те, що ЗСА цілковито зліквідують свою присутність в Боснії, коли там знову загрожуватиме поновлення збройних сутичок. Тепер в Боснії перебуває майже 8,000 американських військовиків. Щоб посилити свої твердження, В. Коген підкреслив, що Америка не буде більше реаґувати на гуманітарні переконування, бо час щоб воюючі фракції самі вирішували чи хочуть дальше продовжувати взаємну різню.

Азербайджан звинувачує Росію

Баку, Азербайджан. — Спеціяльна комісія Верховної ради Азербайджану, очолена заступником голови Аріфом Рагімзаде, прилетіла до Москви, щоб у Державній думі Російської Федерації висловити протест з приводу достав російської зброї для Вірменії.

Згадану комісію створено після того, як азербайджанський міністер закордонних справ Гасан Гасанов оприлюднив факти передання Росією для Вірменії різних тяжких озброєнь протягом двох останніх років.

Відтак на засіданні азербайджанського пярляменту виступив міністер національної безпеки Галіб Халигов, який повідомив, що „тільки за три останні місяці Вірменія купила від Росії 72 танки і 1,000 комплексів зенітних ракет „Стріла-2" і „Стріла-3".

Міністерство закордонних справ Азербайджану декілька разів остерігало Росію від „незаконних достав зброї до Вірменії", однак ці остороги щоразу залишалися без відповіді.

Папа засудив експерименти в генній інженерії

Рим, Ватикан. — Папа Іван Павло II засудив експерименти в генній інженерії, які полягають у так званому „клонуванні", тобто безстатевому розмноженні живих організмів, про що в останні тижні зі захопленням пише світова преса.

У традиційній недільній проповіді Іван Павло II говорив про те, що що є безрадісним фактом сучасної цивілізації: наукові відкриття нерідко використовується у недостойних і небезпечних цілях.

Маючи на увазі працю генетиків, яким вдалося шляхом „клонування" вивести нову живу істоту — вівцю Доллі, Папа Іван Павло II нагадав євангельську історію про те, як Ісус Христос вигнав з храму торгівців, які у корисливих цілях використовували дім, призначений для молитви. Папа назвав ці генетичні експерименти „небезпечною і дуже шкідливою для людини спокусою", перед якою не встояли „торгівці у Храмі нашого часу".

Створено установу для скарг інвесторів

Київ. — Сподіваючись збільшити чужоземні інвестиції в Україні, Президент Леонід Кучма створив комісію, яка розглядатиме скарги інвесторів, повідомило 4-го березня аґентство Ройтерс.

Згідно з УНІАР, метою Палати незалежних експертів з питань чужоземних інвестицій є „запобігання можливим суперечкам між чужоземними інвесторами та органами виконавчої влади й місцевого самоврядування, сприяти їхньому оперативному позасудовому вреґулюванню".

Багато чужоземних інвесторів нарікають на те, що в Україні важко розпочинати своє діло через хабарництво, суперечливі закони і високі податки.

В президентському указі сказано, що головним завданням „цього консультативного і дорадчого органу" є підготова і подавання на розгляд Президента чи відповідних державних установ ідей щодо запобігання ескаляції конфліктів.

Нещодавно українські урядовці спробували збільшити чужоземні інвестиції, пообіцявши змінити інвестиційний клімат. Останнім часом до Л. Кучми надходило все більше скарг від амбасад і підприємців, які вимагали його втручання для того, щоб різні проєкти оминули бюрократичні установи, успадковані зі совєтських часів.

Керівником новоствореної палати призначено голову Національної аґенції України з реконструкції та розвитку Романа Шпека.

Як відомо, парлямент розглядає пакет податкових законів, які мають лібералізувати інвестиційні правила і наповнити бюджет на цей рік. Прийняття законів очікується цього або наступного місяця.

Минулого року чужоземні інвестиції в Україні становили 456.9 млн. дол., а за ввесь час незалежности — 1.4 блн. дол.

Обговорюють питання активів і пасивів

Київ (УНІАР). — У Міністерстві Закордонних Справ України відбулася пресова конференція, на якій начальник Управління в справах співпраці з Росією та іншими країнами СНД Микола Дорошенко повідомив, що українська делеґація на чолі з віцепрем'єр-міністром Віктором Пинзеником 1-2-го березня провела у Москві переговори з приводу так званого "нульового варіянту" в питанні зовнішніх боргів колишнього СССР.

За словами Дорошенка, "російська сторона назвала диктатом постанову Верховної Ради України щодо надання Україні інформації про активи і пасиви СССР станом на 1991 рік". Зміст згаданої постанови викликав у російських представників роздратування. Вони відповіли, що таку інформацію Україні надати неможливо, особливо з приводу алмазного і золотого фондів колишнього СССР. За словами міністра фінансів Росії Кузнєцова, згадана інформація є державною таємницею.

Крім того, російські урядовці зазначили, що в разі такого підходу України до розподілу колишніх активів та пасивів СССР за кордоном, Росія зменшить інвестиції в економіку України, а Зовнішньо-економічний банк Росії припинить виплату українським фізичним і юридичним особам грошей, які зберігаються на рахунках банку.

(Закінчення на стор. 3)

875,000 за 20–долярівку

Вашінґтон. — Золота американська 20–долярівка з 1907 року, так званий "Дабл Іґл", була продана в Ню Йорку за 875,000 дол., що є найвищою ціною, яку будь-коли платили на авкційонах за золоту монету. Згадана 20-долярівка є єдиною з 18 екземплярів, відомих під назвою "Saint–Gaudens", що походить від прізвища американського проєктанта.

Попередній рекорд ціни за золоту монету було встановлено в 1979 році, коли заплачено 725,000 дол. за "Ephram Brasher Doubloon" з 1787 року.

Почалося слухання судової справи

Київ. — Як повідомила УНІАР, в київському міському суді розпочалося слухання справи, яку народ вже назвав як "СБУ проти МВС".

Співпрацівники Служби Безпеки України затримали старшого уповноваженого з особливо важливих справ відділу боротьби з корупцією Одеського обласного управління Міністерства Внутрішніх Справ, підполковника Ігоря Піщевського. Його звинувачують в отриманні 85,000 дол. хабаря. Але, як стверджує звинувачення, вимагав колишній підполковник міліції 300,000 дол. у керівника однієї з київських фірм.

Це намагалися довести у трьох томах кримінальної справи слідчі прокуратури та СБУ. Сам підсудний себе винним не визнає і вважає, що відомства МВС та СБУ, які мають однакове завдання — боротьбу з корупцією і організованою злочинністю в міжреґіональному маштабі, сьогодні більше воюють між собою за сфери впливу.

До арешту І. Піщевський розслідував справу спільного українсько-американського підприємства "Ірен", президент якої нібито давав хабарі за отримання кредитів посадовим особам Національного Банку України та Міністерства Сільського Господарства.

У цій справі давав свідчення навіть відомий Йосиф Кобзон. Фахівці вважають, що якраз справа СП "Ірен" стала вирішаль-ною в долі підполковника, якому тепер загрожує покарання від 10 до 15 років позбавлення волі.

Заарештовано головного редактора

Київ (УНІАР). — За санкцією прокурора Києва заарештовано Валерія Макаренка — головного редактора тижневика "Фінансова Україна", однієї з найвпливовіших газет економічного напрямку.

Два тижні раніше був заарештований заступник редактора цієї ж газети Борис Луценко. Їх обидвох звинувачують у перевищенні службових уповноважень. Прокуратура міста відмовилася прокоментувати ці події.

Конфлікт у редакції газети виник ще минулого року. Викликала його боротьба за право контролі над престижевою газетою, посварилися між собою акціонери. Тоді було знято з посту головного редактора "Фінансової України" Сергія Ночовкіна, і він опинився у камері попереднього ув'язнення. Газету очолив один з акціонерів — В. Макаренко, а його заступником став колишній підполковник Служби Безпеки України Б. Луценко. Цього тижня їх ув'язнено, а доля С. Ночовкіна невідома.

Працівники "Фінансової України" продовжують випускати свій тижневик на 15-му поверсі готелю "Славутич". Заробітні платні вони не отримували від жовтня минулого року.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

МІЛІЦІЯ ЗАТРИМАЛА ТОВАРИ

ОДЕСА. — Протягом однієї доби працівники одеської міліції вилучили безакцизного товару на 1 млн. 300,000 долярів. Колону вантажних автомобілів "Вольво" міліційний патруль зупинив біля селища Жовте. При перевірці виявлено 2.5 млн. пачок безакцизних цигарок, привезених з Молдови в обхід митних постів. Того ж дня біля села Маяки затримано ще три автомобілі одного з українсько-американських підприємств, які намагалися ввезти в Україну 66,000 пляшок горілки ізраїльського виробництва без належного оформлення.

ПЛЯНУЮТЬ ПРОГРАМУ ВРЯТУВАННЯ ЕКОНОМІКИ КРИМУ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Керівники Криму сподіваються вивести автономію з економічної кризи з допомогою комплексної 15-річної програми соціяльно-економічного розвитку і перебудови структури півострова. Програма, про яку йшла мова на позачерговому засідання Ради міністрів Криму, визначає основні пріоритети, серед яких курортно-рекреаційне господарство, агропромисловий комплекс й облаштування депортованих народів. Заступник голови Ради міністрів Криму Анатолій Юхименко вважає, що затвердження цієї програми дасть можливість почати активну працю для якомога повнішого використання потенціялу півострова і здійснити комплексне використання інвестицій. За його словами, торік темпи спаду обсягу промислового виробництва в Криму приспішилися і становили 22 відс. У 1995 році ця цифра була 18 відс.

РУХІВЦІ-ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ ЗМІНИЛИ НАЗВУ

КИЇВ. — Фракція депутатів, представників Народного Руху України, змінила назву свого угрупування. Голова Верховної Ради Олександер Мороз поінформував на засіданні парляменту, що „Народний Рух України проти комунізму, імперіялізму і мафії, за державність, демократію і реформи" відтепер називатиметься "Народний Рух України за народ, за Україну".

БРАКУЄ АМБУЛЯНСІВ

ЛЬВІВ. — У цьому майже мільйоновому місті працює всього 67 амбулянсів, сказав начальник обласної служби швидкої медичної допомоги Орест Середа. Решта із 110 автомобілів стоять зіпсовані. Всього ж Львів потребує 240 амбулянсів.

ЗАРЕЄСТРОВАНО УКРАЇНСЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ РУХ

ЛЬВІВ. — Управління юстиції Львівщини зареєструвало нову громадську організацію — Український кооперативний рух. Метою руху є відродження і затвердження демократичних принципів розвитку сільського господарства, забезпечення соціяльно-економічного захисту членів кооператив.

ПРОДАЮТЬ ЗБРОЮ

ЛЬВІВ. — Прикарпатську військову округу відвідали представники чотирьох країн, щоб оглянути військову техніку з метою її купівлі. Представники Білорусі, Словаччини, Австрії та ЗСА особливо зацікавилися зенітно-ракетним комплексом. Міністерство Оборони України має намір спрямувати виторгувані фонди на програми соціяльної підтримки вояків.

БЕЛЬГІЙЦІ ПОДЯКУВАЛИ ЗА СЛУЖБУ

КИЇВ. — Два дні в Україні перебувала військова делеґація Бельгії, голова якої, генерал-майор Скутс, висловив подяку керівництву Збройних Сил України за участь українських вояків у миротворчих операціях у Східній Славонії. До 15-го січня Скутс командував військами перехідної адміністрації Східньої Славонії і саме під його командуванням була гелікоптерна ескадрилья та спеціялізована механізована рота ЗС України. Скутс також передав вітання начальника штабу збройних сил Бельгії віце-адмірала Хертелеера за надання миротворчих підрозділів під командування бельгійського генерала.

Приватизують суднобудівельні підприємства

Київ. — Україна плянує приватизувати цього року всі свої шість суднобудівельних підприємств, повідомило 3-го березня аґентство Ройтерс.

Голова пресової служби Миколаївщини Михайло Тітов сказав журналістам, що прем'єр-міністер Павло Лазаренко під час відвідин области дав вказівку директорам суднобудівельних підприємств приготуватися до приватизації.

М. Тітов навів слова прем'єра, який сказав, що приватизація потрібна для того, щоб корабели перестали просити в Уряду гроші. На закритій зустрічі з представниками двох миколаївських заводів прем'єр відхилив їхнє прохання про надання їм 140 млн. гривень. Він додав, що наступного місяця Уряд ще раз перевірить суднобудівельну галузь.

Згідно з Міністерством Машинобудування і Військово-Промислового Комплексу, Україна експортувала минулого року 11 кораблів на суму 168.5 млн. дол. до Греції, Об'єднаних Арабських Еміратів, Росії, Ліберії та Філіппин. Рік перед тим

(Закінчення на стор. 4)

Створено Раду з питань мовної політики

Київ (УНІАР). — При Президенті України створено Раду з питань мовної політики, яка буде консультативно-дорадчим органом.

Рада сприятиме проведенню ефективної праці, пов'язаній з випрацюванням пропозицій, зокрема, щодо створення необхідних умов для функціонування державної української мови, вільного використання і захисту інших мов національних меншин.

В АМЕРИЦІ

У ВІВТОРОК, 4-ГО БЕРЕЗНЯ, президент Билл Клінтон відвідав знищені гураганом околиці стейту Арканзо, де він був губернатором продовж 12-ти років. Оглянувши заподіяну шкоду, він приобіцяв державну допомогу для відбудови зруйнованих осередків, проголошуючи ці околиці відповідними на державну допомогу наглої потреби. Такими ж проголошено і околиці стейтів Кентакі та Огайо, де дощеві бурі спричинили повені катастрофічних розмірів.

РЕСПУБЛІКАНСЬКІ КЕРІВНИКИ в Конґресі посилили свої намагання призначити окремого незалежного прокуратора для прослідження чим раз більш голосної справи збирання фондів на демократичну передвиборчу кампанію Клінтона-Гора. Навіть спікер Палати Репрезентантів Нют Ґінґріч, який від часу конґресового упімнення минулого січня, за неправильні фінансові інформації, гостро скритикував ці способи демократів у придбанні фінансів і назвав це скандалом більшого розміру, як Вотерґейт.

У СВІТІ

У ВІВТОРОК, 4-ГО БЕРЕЗНЯ, ізраїльський прем'єр-міністер Беньямін Нетаняґу дав наказ поліції закрити чотири палестинські бюра у східньому Єрусалимі, утримувані там палестинською владою. Вияснюючи свій вчинок, він сказав, що присутність цих бюр є переступленням точок договору між Ізраїлем і Палестинською визвольною організацією про самоуправління. Бо згідно з договором такі бюра палестинська влада може утримувати тільки у зонах її самоуправління на західньому березі ріки Йордан і у смузі Гази.

У КОЛЮМБІЇ ПОВСТАНЦІ минулого вівтірка, 4-го березня, убили двох закордонних туристів, яких схопили на закладників. Загинув німець Александер Шенрер і австрієць Йоган Керґер, їх повстанці убили під час того, як колюмбійське військо намагалося зробити наскок на їхній табір у джунглях північнозахідної частини країни. Інших двох громадян Австрії та Німеччини врятовано. У бою з колюмбійським військом згинуло чотирьох повстанців — членів Революційних збройних сил Колюмбії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку $60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку $40. За кожну зміну адреси $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Наше "splendid isolation"

Саме перед кількома днями ми мали нагоду слухати незвичайно цікавої інформативної доповіді лідера білоруської опозиції Зянона Пазняка на тему сьогоднішнього критичного стану самостійности білоруської держави під проводом Александра Лукашенка.

Молодий динамічний активіст демократичного руху та завзятий противник теперішньої політики Білорусі, З. Пазняк не лише дав незвичайно цікаву для слухачів картину сьогоднішнього президента та його прибічників, але також цілої ситуації в Білорусі, підкреслюючи виразно потреби співпраці з українцями. Розпочав він свою доповідь дуже характеристичними словами, що найкраще вказують на конечність такої співпраці, кажучи, що буде говорити по-білоруськи, певний, що слухачі його зрозуміють, бо, мовляв, „українці і білоруси не потребують, щоб старший брат був для них перекладачем".

Оці саме слова, як і наголошування прелегентом потреби співпраці тих двох народів, насунули ряд інших прикладів браку співпраці на нашому терені поміж тими етнічними групами, які повинні б бути у зв'язку, вести потрібні спільні акції в урядових колах і вимінюватися досвідом, а то й здобутками на політичному чи культурному відтинках. Маємо тут на думці поруч із білоруською етнічною групою, групи балтійських народів, польську велику і сильну етнічну групу, а також жидівську. Певний контакт та взаємне вирозуміння, як вже не зрозуміння, із жидівськими чинниками було б тепер дуже потрібне у зв'язку із тим, що із невідомих причин в останньому часі пробудилася, притихла вже в останніх роках, нагінка на „петлюрівців", „бандерівців" та українських націоналістів у деякій пресі, зокрема в одному почитному серед членів „четвертої хвилі", емігрантів із держав СНД чи переселенців з Ізраїля, російському щоденнику. Саме минулого тижня появилася там обширна стаття про Симона Петлюру, розуміється, менш ніж, як прихильна, недавно в подібному ворожому тоні була стаття про покійного полковника Петра Войновського та Буковинський легіон, а перед тим — про жидівські погроми в Києві. Трохи спокійніше, але таки з неприхильним насвітленням находимо статті в польському „Новому Дзєннику", а недавня нагінка на членів Першої Української Дивізії з телевізії та в репортажах канадської преси, також не була надто для української спільноти приємна.

Може, коли б наша спільнота мала наладнані кращі стосунки із жидівськими чинниками та провела з відповідними підготуваннями публічну виміну думок, це змінило б негативну настанову? Тут напевно допомогли б відповідні дискусії на науковому рівні, як істориків, так і інших компетентних осіб, але вони, на жаль, трапляються доволі рідко і спорадично.

Нема у нас майже ніяких зустрічей із іншими етнічними групами, не лише нам неприхильною жидівською чи польською, що часто ще ставиться до нас з резервою, а особливо тепер, коли приходить відзначування 50-річчя Акції „Вісла", але також з тими, що силою факту та політичного підсоння повинні тримати тісний, дружній зв'язок.

І цей зв'язок повинен бути не тільки на політичному відтинку, але також на культурному. А ми навіть не є часто свідомі, які культурні почини наші політичні сусіди мають, як і не повідомляємо їх про наші. Ось минулого року ми мали нагоду побувати на незвичайно цікавих виставах литовських художників, саме перед кількома днями знаменита польська група з Варшави ставила п'єсу „Одруження", а інша „Пана Тадеуша". При вщерть виповнених залях, і то публікою середнього віку, а не „старичками", ми зареєстрували тільки одну українку, корифейку українського театру. Але на наших виставах також немає представників близьких нам етнічних груп. Ми чомусь уважаємо, що „наша хата скраю" і завзято тримаємося в "splendid isolation", а шкода. Ціле щастя, що в Україні політика наказує зустрічі „на вершинах" з представниками нам близьких сусідів — і вони існують вже також в культурному житті, хоча ще не дуже численні

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо злайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Олександер Білик

Про Надзвичайні загальні збори ЗУАДК

Audiatur et altera pars

В щоденнику „Свобода" з 3-го грудня 1996 року появилася стаття п.з. „Відбулися Надзвичайні загальні збори ЗУАДК", автором якої є інж. Методій Борецький, член Екзекутиви ЗУАДК. Поруч статті було поміщене теж звернення Екзекутиви ЗУАДК „До української спільноти в діяспорі".

Коли слідкувати за хронологією подій, що відбулися внутрі ЗУАДК між 8-им днем червня і 26-им днем жовтня 1996 року доводиться ствердити, що автор насвітлив їх не зовсім правдиво і дещо тенденційно. Він пропускає деякі дані, по-своєму інтерпретує певні факти і статутово-правні рішення Екзекутиви ЗУАДК, висуваючи свої власні твердження, мовляв, все відбулося згідно зі статутом і рішенням Ради директорів. Рівнож інж. М. Борецький покликується на „цілий ряд недотягнень в ділянці адміністрації ЗУАДК", за що Контрольна комісія „обвинуватила за це президента ЗУАДК і запропонувала діючому президентові вотум недовір'я" з позбавленням його становища голови ЗУАДК, на яке він одноголосно обраний на Звичайних загальних зборах 2-го грудня 1995 року. Знову ж у зверненні „До української спільноти в діяспорі" подано, що причиною скликання Надзвичайних загальних зборів було „певне споловільнення допомогової праці на терені ЗУАДК...".

Для правильного, об'єктивного насвітлення та зрозуміння подій, які заіснували в ЗУАДК і довели до скликання Надзвичайних загальних зборів, я хочу подати в хронологічному порядку, на підставі даних, взятих з протоколів і магнітофонних записів із засідань Ради директорів і президії екзекутиви, вияснення до подій, про які говориться у статті інж. М. Борецького.

В дні 1-го червня 1996 року Контрольна комісія ЗУАДК в неповному складі (тільки три члени з п'ятьох, а саме — Квітка Семанишин, інж. Ігор Смолій та Юрій Наконечний) перевели контролю діловодства ЗУАДК і, як самі ствердили, „частинно переглянули фінансові книги і прилоги, але контроля не скінчена, бо касир д-р Богдан Гнатюк не був присутній, а Контрольна комісія мала питання відносно фінансів". Дальше у звіті подано: „До контролі не була представлена книга протоколів із засідань Екзекутиви і Дирекції...". Одначе помимо того, що контроля була лише частинна та незакінчена, Контрольна комісія ствердила, що „діяльність президента, екзекутиви і Ради директорів є незадовільна, шкідлива, базована на особистих непорозуміннях, позакулісових інтригах, які створили атмосферу недовір'я серед членів і працівників і можуть накликати урядову контролю, з небажаними наслідками". Незважаючи на це, що перевірка не була закінчена та що Контрольна комісія ствердила, що „діяльність президента, екзекутиви і Ради директорів є незадовільна...", Контрольна комісія звинуватила мене як президента у всьому, висловила мені недовір'я та запропонувала „скликати в призначеному часі Надзвичайні загальні збори для вибору нової Управи ЗУАДК". Одначе пізніше, з причин мені невідомих, про вибір нової Управи не було вже мови, тільки поставлено було точку про вибір нового президента. Про це інж. М. Борецький нічого не згадує в своїй статті.

На 28-го вересня 1996 року я скликав засідання Президії Екзекутиви і Контрольної комісії (12 осіб Президії та п'ять членів Контрольної комісії) для обговорення звіту Контрольної комісії з частинної перевірки діловодства. На це засідання прибула також з Джерзі Сити Уляна Дячук, перший заступник президента ЗУАДК. В повідомленні про це засідання з наміченим і поданим порядком нарад були названі поіменно члени Президії і Контрольної комісії. На здивування багатьох, на це засідання прийшли незапрошені члени Екзекутиви, які не належать до Президії, та навіть дехто з Ради директорів. Також виявилося, що два члени Екзекутиви в особах Володимира Кавки та інж. Михайла Нича, які не прибули на засідання, не були повідомлені тим або тими, хто підпільно це робив. Незапрошені гості перетворили це засідання на якесь віче протесту, де домінували необґрунтовані обвинувачення та вигуки в піднесеному тоні. Група опонентів голови ЗУАДК перебрала ведення нарад, накинула свій денний порядок, у висліді чого внесли рішення скликати на 26-го жовтня 1996 року Надзвичайні загальні збори для вибору нового президента ЗУАДК. І вновy про ці протистатутові, незаконні дії і рішення інж. М. Борецький нічого не згадує і вважає, що все відбулось згідно зі статутом ЗУАДК.

Повідомлення про Надзвичайні загальні збори підписали чотири заступники голови та два члени Екзекутиви. Тут слід згадати, що згідно з 21-ою точкою статуту „Надзвичайні збори може скликати Екзекутива ЗУАДК кожночасно, коли зайде до цього потреба". Стверджую, що Президія Екзекутиви не була скликана для тої цілі і тим самим рішення, які там винесено, є протистатутовими. Це я офіційно заявив на початку Надзвичайних загальних зборів і залишив залю нарад.

Щодо звинувачення мене у „цілому ряді недотягнень в діяльності адміністрації ЗУАДК" та у „споловільненні допомогової праці ЗУАДК", то тут насувається запитання: про які „адміністраційні недотягнення" тут мова? У звіті Контрольної комісії подано: „Бракує офіційної книжки-реєстру, де точно були б записані окремі банкові конта, на яких розміщені гроші із окремих фондів і дотацій. З розмов при контролі виглядає, що тільки одна особа знає, скільки грошей із окремих фондів виплачено, а скільки залишилося..." Це відноситься до пожертв одного потенційного добродія ЗУАДК, фондами якого завідував директор канцелярії, бо мовляв, це добродій „довіряє тільки йому". Про це знали всі члени Екзекутиви і на це погодились, аж раптом Контрольна комісія винайшла „велике надуживання", за яке звинувачує повністю голову ЗУАДК.

Відносно другого закиду про „певне споловільнення допомогової праці на терені ЗУАДК", і якщо таке споловільнення взагалі було, то тут була відповідальна ціла Екзекутива і Дирекція — всі члени Управи, а не тільки одна особа — голова. Для ефективної праці в ЗУАДК на мою пропозицію було створено з-поміж членів Екзекутиви вісім ділових комісій. Вони мали виробити пляни діяльности та практично їх здійснювати в порозумінні з головою ЗУАДК. З повищого закиду виходило б, що я перешкоджав комісіям у їхній дії та гальмував їхню працю. Це вже справді абсурд.

Я написав три листи: два до голови Контрольної комісії та один до канцелярії ЗУАДК з проханням переслати мені кінцевий звіт Контрольної комісії від 26-го жовтня 1996 року та факти обвинувачення проти мене. Заявляю, що цих матеріялів по сьогоднішній день я не отримав.

Для кращого зрозуміння цілої справи, я хочу коротко зреферувати про ґрент, бо він став „каменем спотикання" в центрі непорозумінь в ЗУАДК. Це був т. зв. "matching grant", до якого U. S. Agency for International Developmet (USAID) вплачував 2/3 з цілої суми, а ЗУАДК — 1/3. Його ціллю було створення у Львові двох ремісничих шкіл і крамнички для дітей з фізичними і ментальними вадами. З кінцем 1995 року, коли ґрент доходив до свого закінчення, USAID запропонував продовжити його ще на півроку. Зробивши аналізу існуючого ґренту, багато членів Екзекутиви дійшло до висновку, що він не є корисним для допомоги Україні, бо ця допомога становила всього 15.77 відс., а решта грошей ішла на адміністрацію. Тому ми хотіли отримати ґрент без "matching". Два відповідальні члени Комісії ґренту запевняли нас, що помимо того, що це є продовження попереднього ґренту, ЗУАДК не вкладатиме тим разом до нього „ані сотика". Тому що були деякі неясності та щоб правильно зрозуміти умови продовження ґренту, я, як голова цієї установи, написав листа до Вашінґтону, прохаючи про певні вияснення. За кілька днів я отримав відповідь, що умови, на яких ґрент продовжено, є такі самі, як були попередньо ("Terms and conditions are the same..."). Це я зреферував на засіданні Екзекутиви. Тоді члени Комісії ґренту підняли великий шум і крик, мовляв, написанням цього листа я зробив на них „донос" і розповсюджено різні злобні плітки між громадою. Зі звіту Контрольної комісії з 8-го червня 1996 року я довідався, що „Агенції, які уділяють 'ґренти', виставили т. зв. 'ред флеґ' відносно ЗУАДК. А це значно утруднить одержання ґрентів, яких ЗУАДК потребує. А ще гірше, може наслати урядову контролю на цілу діяльність ЗУАДК". Тут хочу заявити, що про жодний „ред флеґ" мені не було відомо і я ніколи не отримав жодного листа з Вашінґтону відносно цієї справи. І далі, чому Контрольна комісія так турбується, впрост боїться, урядової контролі? Це знаний факт, що всі федеральні, стейтові чи навіть приватні установи є контрольовані урядовими чинниками, як Internal Revenue Service (IRS), і на це треба бути приготованим. Це не кара, а законна перевірка діловод-

(Закінчення на стор. 3)

З МОГО ВІКНА
Іванна Савицька

День Прабабуні

Якось непомітно пройшов у діяспорі День Бабці, (21-го січня), і День Діда (22-го січня), святково й піднесено обходимо тут День Матері, дещо тихіше — День Батька, з певним сантиментом зустрічаємо День Секретарки, з усміхом — День Президента. За панської Польщі був ще Dzien Konia, а „день онуків" тягнеться цілий рік, бо в Америці внуки завжди на першому місці. Не святкуємо теж Дня Тещі, бо теща й без того все має рацію. Призабута, осамітнена і покинена є прабабця, бо навіть Голоскевич, вшанувавши прадіда, викинув прабабцю за „двері" свого знаменитого словника.

Ота покинута прабабця сидить тихенько, як миша під щіткою, щоб, Боже борони, хтось жорстокий не виявив її років, і не взяв „на язики".

Я знаю таку одну прабабуню і намалюю з неї портрет. Ви, напевне, думаєте, що модель сидить у гойдалці-фотелі й плете волічкові шкарпетки.

Волосся у неї (ви так гадаєте), зав'язане у малий вузлик з гарнадлею, окуляри сидять на кінчику носа, вуха не чують і тямка ледве-левде працює. А дзуськи вам!

Сучасні бабці й прабабуні ходять усі в штанах, цупко тримаються моди, фарбують волосся на бльонд, декотрі носять кучеряві перуки, на лиця кладуть румянці (часами аж забагато), любуються у Шанель-5 і не сидять без діла. Одні співають у хорах, (про танці на сценах уже забули), засідають на засіданнях управ, стоять з пушками під церквою, бігають із збірковими листами, ліплять вареники, хоч три К (кухня, кірхе й Кіндер) уже неактуальні тепер.

Наші бабуні й прабабуні редагують газети, пишуть книжки, промовляють, сидять у державних фотелях, лагодять всякі громадські суперечки, приймають різні нагороди.

І де ж тут місце і час на прабабусине свято? У неї кожний день — свято!

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Про польсько-українські взаємини

З приємністю прочитала в „Свободі" з 7-го лютого поміркований і зрівноважену статтю про польсько-українські взаємини, статтю, яка закликає дивитись у майбутнє, а не в минуле. Поляки зі свого боку також, здається, зрозуміли нарешті, що в інтересах Польщі є, щоб між Польщею і Росією були приязна і незалежна Україна.

Читачам „Свободи" напевно буде цікаво довідатись про посилене зацікавлення до України з польського боку. Всі ми читаємо в пресі про важливі порозуміння і домовлення в закордонній політиці між урядами Польщі і України, але є ще чимало і дрібніших, але якже багатомовних фактів. Ось, наприклад, ілюстрований щомісячний історичний польський журнал "Mówią Wieki" присвятив ціле одне число Україні (ч. 12 (439), грудень 1995 р.) а те саме зробив квартальний польський журнал "Lithuania", що спеціялізується у проблемах середньосхідньої Европи (ч. 1/2 (18/19) 1996 р.). В Нюйоркській польський щоденний газеті „Нови Дзєннік" з 16-го січня 1997 року на перший сторінці є стаття з промовистим заголовком: "Україна — ближче НАТО. Київ хоче союзу з Варшавою?", а в тому ж числі є ще дві інші статті про Україну, одна з них про київську місію професора Пенсильванійського університету Януша Ширмера, який є членом групи дорадників Президента України Леоніда Кучми.

А ось недавно отримала я книжку, зредаговану польською журналісткою Барбарою Тухман. Це книжка статей, виступів та інтерв'ю відомого польського поета і публіциста Юзефа Лободовського. Книжка видана в

(Закінчення на стор. 3)

Радіостанція не працює

Прошу помістити для радіослухачів таку нам важливу інформацію. В середу, 26-го лютого ц.р., перестала працювати Всесвітня Служба „Радіо Україна". Телефонуючи до головного редактора в Києві Олександра Дикого, я довідався, що всі працівники „Радіо Україна" не одержали платні і гроші на всі видатки. За незаплачення за електрику в середу рано їм замкнули електричне постачання. Тепер ідуть переговори з Міністерством Фінансів. Радіо і телевізія перестали працювати. О. Дикий думає, що через тиждень це полагодять, а покищо радіопередач з Києва немає.

Богдан Гнідь
Соммервілл, Н. Дж.

Наталія Кібець

„Три літа" Тараса Шевченка

„Думи мої, думи мої, лихо мені з вами!...
Виростав вас, доглядав вас...
В Україну ідіть, діти, в нашу Україну..."

1996 року минуло 150 літ з часу, як була викінчена найвидатніша збірка поезій Тараса Шевченка, що обіймала 31 твір різноманітної форми, жанру й змісту, зокрема особисту лірику: "Три Літа", „Дівочі ночі", „Чого мені тяжко", „Не завидуй багатому", „Не женися на багатій", „Маленький Мар'яні", „Минають дні", „Заповіт"; 10 переспівів псалмів Давида — 1-ий, 12-ий, 43-ий, 52-ий, 53-ий, 82-ий, 93-ий, 132-ий, 136-ий і 149-ий; Романтично-побутові поеми „Сова", „Хустина", „Наймичка"; вірші на історичні теми — „Розрита могила", „Чигирин", „Єретик", „Сліпий", „Холодний Яр"; на політичні — „Сон", „Кавказ"; послання — „Пустка" (М. С. Щепкіну), „Н. В. Гоголю", „Шафарикові" (заспів до поеми „Єретик"), „І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє"; драматична містерія „Великий льох".

„Три літа" — так назвав Т. Шевченко збірничок своїх поезій, написаних протягом трьох років: від 1843 до 1845. Він підготовляв цей збірник до друку і написав до нього навіть передмову.

За ці три роки поет багато пережив і передумав, скріпилася його національно-державницька свідомість, скристалізувалися його опозиційні антиросійські настрої і досягла свого зеніту його ненависть до кріпацтва і до поміщицько-бюрократичного ладу в Росії. Цими настроями перейнята вся творчість Шевченка 1843-45 років і з цього погляду його твори з того періоду становлять окрему цінність, так би мовити, окремий цикл.

Поезія „Три літа" написана на порозі нового 1846 року і є ніби ліричним вступом до збірки творів Т. Шевченка знаменного триліття. Цю збірочку під час трусу на помешканні Т. Шевченка в Києві 5-го квітня (за ст. ст.) 1847 року поліція забрала, і саме на ній, а особливо на поемі „Сон", базувалося найтяжче обвинувачення на адресу поета. За цю збірку Тарас Шевченко поніс найтяжчу кару з усіх членів Кирило-Методіївського Братства, хоч формально в цьому братстві поет і не числився. Ця кара зломила Шевченкове тіло і передчасно, на 47 році життя, поклала в могилу. Після слідства, суду і заслання поета збірку „Три літа" передано до архіву департаменту поліції і вона пролежала там, недоступна нікому, аж до 1906 року, коли її було дозволено для дослідників: Щоголіва та інших. Її використав також Василь Доманицький, який взяв з неї деякі твори, що не були ще відомі літературному середовищу, і опублікував їх на сторінках спочатку московського часопису „Билоє", а потім усі вони увійшли до „Кобзаря" 1907 року, виданого тим же В. Доманицьким, з його ж статтею „Текстологичні студії і критичний розгляд над текстом 'Кобзаря' Т. Шевченка".

Дальша доля цієї збірки склалася так: заходами члена петербурзького сенату А. М. Марковича вдалося цю збірку видобути з архіву департаменту поліції і передати 1907 року до Чернігівського музею ім. Тарнавського, де вона зберігалася довший час. Не дивлячись на те, що ця збірка в цілому була аж до 1906 року нікому не відома, її окремі твори, за винятком поезій „Сова", „Дівочі ночі" і поеми „Єретик", мали в своїх пропам'ятних альбомах знавці і шанувальники творчости Т. Шевченка. Й ось коли поет закінчив своє заслання і вернувся до Петербургу, добрі друзі й прихильники його таланту почали визбирувати його окремі твори, що переховувалися на руках приватних осіб — визбирували його спадщину і після смерти поета опублікували. Першою із цього багатющого дорібку була опублікована П. Кулішем поема „Наймичка" (в Записках о южной Руси" т. II, 1857).

Року 1859 в збірнику „Новие стіхотворєнія Пушкіна і Шевченка", що був надрукований в Ляйпцігу, побачили світ такі твори: „Розрита могила", „Н. В. Гоголю", „Кавказ", „Холодний яр", „І мертвим і живим...", „Як умру". В „Кобзарі" 1860 року — „Псалми". В 1861-1862 роках на сторінках „Основи" були надруковані вірші „Чого мені тяжко", „Пустка", „Заворожи мені, волхве", „Не завидуй багатому", „Не женися на багатій", „Посланіє Шафарику", „Єретик" (рядки 88-123), „Минають дні..." Того ж 1861 року в „Дзеннику Літерацкім" були надруковані „Стоїть в селі Суботові", а у „Вечерницях" 1863 — „Чигирин". Окремою книжкою видав К. Климкович у Львові поему „Сон". В празькім „Кобзарі" 1876 року видруковано „Єретик", крім „Посланія до Шафарика", і ще 133 рядки самої поеми і „Великий льох". В часописах „Світ" 1881 року і „Луна" того ж року у Києві надруковано „Хустину".

(Закінчення на стор. 3)

Обговорюють...

(Закінчення зі стор. 1)

Домовленння про виплату українським вкладникам було досягнуто минулого року. На сьогодні цей банк винен фізичним особам України 18 млн. дол., а юридичним — близько 700 млн.дол. Всі держави, окрім України, що виникли після розвалу СССР, вже вирішили з Росією питання розподілу активів і пасивів. Україна претендує на 16.7 відс. власности СССР за кордоном. Згідно з нульовим варіянтом, такий же відсоток становить і зовнішній борг України. Росія обіцяє взяти на себе український борг, якщо Україна відмовиться від своєї частки активів і пасивів. Спільний борг колишнього СССР становить 37 блн. дол.

Верховна Рада України, як відомо, відмовилася ратифікувати законопроєкт про визнання Росії єдиною правопреємницею СССР. Українські парляментаристи хочуть знати скільки становлять на сьогодні активи СССР в закордонних банках і капітал у спільних підприємствах.

На переговорах В. Пинзеник порушив також питання реструктуризації українського боргу Росії, який на сьогодні становить 4.3 блн. дол. а також про можливий приїзд в Україну голови російського уряду Віктора Черномирдіна. Відповідь російської сторони була ухильною, мовляв, як може він приїхати, коли Україна виставляє такі вимоги.

Про Надзвичайні...

(Закінчення зі стор. 2)

ства в країні, де живемо. І далі, чому за можливість „урядової контролі" дається догану президентові?

Також хочу ствердити, що розповсюджено неправдиві вістки, що, мовляв, я сам себе вибрав на голову ЗУАДК в грудні 1995 року, будучи членом Номінаційної комісії. Заявляю на підставі протоколів, що в історії ЗУАДК не було випадку, щоб голова ЗУАДК був членом Номінаційної комісії. На останніх Загальних зборах 2-го грудня 1995 року, коли мене обрано головою ЗУАДК, склад Номінаційної комісії був такий: д-р Б. Гнатюк, д-р І. Скальчук. В. Мазур, інж. М. Нич, інж. І. Смолій, М. Ковальчин і М. Бойчук.

В своєму дописі про Надзвичайні загальні збори інж. М. Борецький впроваджує багато статистичних і циферних даних про голосування учасників. Цю частину я не беруся коментувати, бо не маю до цього даних і сам не був присутнім на зборах по зложенні формальної заяви про їх незаконність.

У своїй статті інж. М. Борецький згадує аж два рази про те, що „Збори висловили подяку колишньому президентові д-рові О. Біликові за його довголітню працю в ЗУАДК". І тут саме проявляється дивовижний парадокс і правдивий цинізм: як можна давати людині „вотум недовір'я" та одночасно висловлювати подяку? Такою міркою моралі жодна чесна людина не може задовольнитися, ані прийняти її як вияв громадської вдячности. Мені здається, що за моїх 20 років відданої праці на становищі голови ЗУАДК я заслуговую дещо більше, як ганебне „вотум недовір'я", яким мене „обдаровано" на Надзвичайних загальних зборах 26-го жовтня 1996 року.

Закінчуючи свої міркування, я хочу на цім місці офіційно заявити, що єдиною моєю „провиною" було хіба те, що я старався затримати ЗУАДК на рівні нашої всегромадської допомогової установи, де люди різних політичних чи релігійних поглядів могли б гармонійно працювати і спільно нести допомогу нашим потребуючим братам і сестрам в Україні та на поселеннях.

ГОЛОД В УКРАЇНІ В 1946–47 РОКАХ

Київ. — Тут заходами Східньоевропейського Дослідного Інституту ім. В. Липинського у Філядельфії, Інституту історії України Національної Академії Наук України (НАНУ), Всеукраїнської Асоціяції Дослідників Голодів в Україні, Центрального Державного Архіву Громадських Об'єднань України, Центрального Державного Архіву Вищих Органів Влади та Управління України, Архіву Міністерства Внутрішніх Справ України та Архіву Служби Безпеки України вийшло друком у грудні 1996 року перше в Україні та у світі велике документальне видання з історії третього совєтського голоду: „Голод в Україні 1946–1947: Документи і матеріяли". Редакційна колеґія книги: В. Смолій (відповідальний редактор), О. Веселова, Б. Іваненко, В. Кравченко, П. Кулаковський, С. Кульчицький, В. Марочко, П. Панченко (заступник відповідального редактора), Я. Пеленський, Р. Пиріг, В. Старостін, Л. Яковлева. Збірник документів і матеріялів підготували укладачі: О. Веселова (головний упорядник), Т. Гриценко, А. Огінська, П. Панченко, Р. Пиріг, А. Соловйова, Л. Яковлева.

Книга являє собою наукове видання, що входить до кола праць „Пам'ятки історії. Серія V. Джерела новітньої історії", до редакційної ради якого входять: П. Толочко (голова), Я. Ісаєвич, В. Смолій, Я. Пеленський, О. Пріцак, П. Сохан, О. Мишанич, В. Німчук, О. Онищенко, Т. Гунчак, П. Кононенко, В. Іваненко, Я. Дашкевич, М. Ковальський, С. Кульчицький, Г. Боряк, В. Верстюк, Н. Яковенко. Обсяг збірника — 376 стор.

Видання книги фінансоване Маріяном Коцем та Східньоевропейським Дослідним Інститутом ім. В. Липинського у Філядельфії (з Фундації ім. Марії і Олександра Семенків).

Названа книга містить 235 документів і матеріялів (214 документів і 21 свідчення людей, які пережили післявоєнне лихоліття), передмову, історичну частину якої написали О. Веселова, С. Кульчицький, П. Панченко, археографічну — Р. Пиріг та А. Соловйова; примітки, список скорочень, іменний і географічний покажчики склала О. Веселова.

Збірник документів і матеріялів відкривається словом М. Коця до читачів „Від видавництва" про необхідність всебічного дослідження проблеми голодів в Україні.

У книзі документи за 1946 і 1947 роки розміщено за хронологічним порядком, так само і свідчення-спогади, що відображають трагічні події в українському повоєнному селі. Передусім це раніше таємні документи спецхранів закритих фондів Політбюро, Оргбюро, Секретаріяту та Особливого сектора ЦК КП(б)У Центрального архіву громадських об'єднань України; Ради Міністрів УССР, міністерств охорони здоров'я та освіти, Уповноваженого міністерства заготівель СССР по УССР, Центрального статистичного управління УССР Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України; спецповідомлення з фондів відомих архівів Служби Безпеки України і Міністерства Внутрішніх Справ України, ряду обласних архівів.

Документи розкривають причини виникнення й поширення голоду, основою з яких була репресивна хлібозаготівельна і податкова політика тоталітарного СССР. Корпус документів про хід та трагічні наслідки голоду доповнюють спогади свідків голодового лиха.

Книга документально представляє усі реґіони України, з них найбільш жорстоко голодуючі південні, центральні та східні області, Ізмаїлську та Чернівецьку. Документи показують голодову ситуацію як у селах, так і в містах України.

Численні партійно-державні постанови, представлені у книзі, розкривають насильницьку природу хлібозаготівель, показують репресії центру проти партійно-державних функціонерів, голів колгоспів, селян-одноосібників, колгоспників, тотальну хлібовикачку з українського села у засушливому неврожайному 1946 році, менш посушливому, але голодовому 1947 році. Документи розповідають про безпосередні вказівки Й. Сталіна про тотальну конфіскацію зерна з голодуючої України.

Ряд документів, а саме — постанов державної партії та уряду СССР свідчать про репресивну акцію „партії-держави" стосовно населення України — зняття з пайкового постачання за картками понад 3 млн. людей, в основному жителів сільської місцевости. Партійно-державні постанови та документи про їх виконання дають можливість побачити механізм творення голоду.

Документи показують ряд інших складових голодотворення: репресивні дії судової влади щодо селян, неспроможних сплачувати надмірні податки, невидачу зерна й грошей на зароблені тяжкою працею селянами у колгоспах трудодні, невидачу заробітної плати, вивіз зерна з України. Ряд документів збірника свідчать про відвантаження продукції сільського господарства до Москви, Ленінґрада, Смоленської, Воронезької та інших областей РСФСР з голодуючих реґіонів України.

Документи відображають хід голоду, опухання людей, містять багато даних про наростання масової дистрофії в областях, смертність людей від виснаження голодом.

Зрібник вміщує чимало документів про такі страшні явища як трупоїдство та канібалізм, до яких приводив людей, викликаючи переродження психіки, створений в Україні штучний, рукотворний голод. Адже держава, пограбувавши село, не надала голодуючому населенню своєчасної допомоги. „Сталін усіх людей в Україні хотів видушить", — свідчила жителька Дніпропетровщини Терещенко.

Відчутну допомогу голодні, виснажені люди отримували від селян західньої України, куди сотні тисяч людей їхали по хліб. В умовах братовбивчої війни й насильницької колективізації „західняки" рятували від голодової смерти не лише своїх земляків — „східняків", а й росіян, білорусів, молдаван та інших. Про це свідчать документи і матеріяли щойно виданого збірника.

Допомогу стражденним надавали й міжнародні організації, зокрема УНРРА (Організація допомоги і відбудови при Об'єднаних Націях). Збірник подає відомості УНРРА про достави товарів Україні, але не як голодуючій, а постраждалій від війни республіці СССР, бо офіційно голоду не було, урядовою верхівкою він утаємничувався.

Листи, телеграми, повідомлення, доповідні записки, зведення, відомості, вміщені у збірнику, створюють широку сумну й гірку панораму післявоєнного голоду у зруйнованій і згорьованій Україні, який поглинув (за даними різних дослідників) від 100,000 до 1.2 млн. людей, у більшості українських селян-хліборобів.

Вихід з друку збірника документів і матеріялів про голодове лихоліття 1946-47 років саме у 50-ті роковини цієї народ-ної трагедії є надзвичайно актуальним. Для науковців, молоді, людей, які бажають знати правду про третій совєтський голод, ця книга стане своєрідним відкриттям, вельми значним явищем.

Книгу, в ціні 30 дол., можна набути в: W. Lypynsky East European Research Institute, 469 Flamingo St., Philadelphia, PA 19128.

Ю. Звягільський...

(Закінчення зі стор. 1)

ти нього.

Заступник генерального прокурора України Віталій Щоткін, який веде справу проти Ю. Звягільського, сказав, що йому нічого не відомо про перебування колишнього прем'єра в Україні. Однак він зазначив, що Ю. Звягільский зобов'язаний з'явитися до прокуратури як свідок у справі продажу авіяційного палива.

В Донецькому ж Ю. Звягільського, за свідченням очевидців, „з великим ентузіязмом" зустріли гірники шахти ім. Засядька, де колишній прем'єр працював директором до призначення посадником міста. Представлений їм як „голова правління закритого товариства 'Шахта імені Засядька'", Ю. Звягільский заявив, що має намір працювати в парляменті і захищати права шахтарів.

Про...

(Закінчення зі стор. 2)

Познані 1996 року і має назву "Naród jest nieśmiertelny" (Народ — безсмерний). Половину цієї книжки виповняють виступи Лободовського перед українською громадою Ню Йорку в листопаді і грудні 1977 року, вступні доповіді про нього Святослава Гординського і Романа Ільницького. Лободовський, який жив постійно в Мадриді, Еспанія, приїхав був тоді на запрошення Об'єднання Українських Письменників „Слово" і на польсько-українську конференцію в університеті МекМастер в Гамилтоні в Канаді. Багато із осіб, присутніх на його виступах в Українському Народному Домі і в Українському Інституті Америки, напевно ще пам'ятають цього визначного польського поета, що і в своїй поезії, і в своїх публіцистичних виступах виявив Україні стільки уваги, зрозуміння і любови.

Марта Тарнавська
Філядельфія, Па.

„Три літа"...

(Закінчення зі стор. 2)

Року 1906 опубліковані в „Новій Громаді" — „Три літа", „Сова", „Дівочії ночі", „Маленькій Мар'яні", і лише 1925 року на сторінках „Кобзаря" Айзенштока і Плевако була надрукована поема „Сліпий".

З цього переліку бачимо, що майже всі твори зі збірки „Три літа" до виходу нового „Кобзаря" 1907 року, опубліковані по різних часописах і виданнях; і ніякі заборони російської влади не могли спинити співучого, бурхливого слова Шевченка. Воно розійшлося по всій Україні і поза нею.

Із сторінок „Кобзарів" Кожанчикова і Сушкевича (1867 рік), а також зі сторінок „Кобзаря" Т. Шевченка, виданого „Старою Громадою" в Празі 1876 року і Михайлом Драгомановим у Женеві, нарешті, із сторінок „Кобзаря" В. Доманицького 1907 року, на той час найновішого, заборонені і конфісковані перли поета із збірки „Три літа" прийшли до українського народу і стали джерелом нових думок, новий ідей. І ці ідеї українського пета-генія лягли в основу цілої національно-політичної і соціяльної ідеології нової України, що відіграла епохальну ролю в житті української нації.

На порозі 6-ої річниці незалежности України, сподіваємось, що „Кобзар" Т. Шевченка — ориґінальний, без крапок, які ставив кожний окупант України в його творах, стане настільною книгою українця в Україні та першим букварем у виховуванні шкільної молоді.

Ділимося сумною вісткою з родиною і приятелями в ЗСА й Україні, що 5-го березня 1997 р. на 90-му році життя відійшов від нас наш найдорожчий БРАТ і ВУЙКО

бл. п.

ІВАН САЛАПАТА

Залишив у глибокому смутку:

сестру — МАРІЮ із сином ЛЮБОМИРОМ і дружиною НЕНСІ з дочками ТАНЕЮ і СТЕФАНІЄЮ з мужем ТЕОДОРОМ.

ПАНАХИДА буде відправлена 7-го березня в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку о год. 7:30 веч., а

ПОХОРОН — в суботу 8-го березня о год. 11-ій ранку в церкві св. Юра, а опісля тіло покійного буде перевезене на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

З великим болем і жалем повідомляємо родину, приятелів та знайомих, що ненадійно і передчасно відійшла з цього світу 3-го березня 1997 р. наша найдорожча і невіджалувана ДРУЖИНА і СЕСТРА

бл. п.

РОЗАЛІЯ ЧУМА ПОЛЧІЙ

ПАРАСТАС відбувся в четвер 6-го березня о год. 7:30 веч., а

ПАНАХИДА відбудеться в п'ятницю 7-го березня о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Andrett Funeral Home, 353 Second Ave., N.Y.C. 10010.

ПОХОРОННІ відправи в суботу 8-го березня о год. 9:30 рано в українській католицькій церкві св. Юра, 30 East 7th Street, N.Y.C., а відтак на цвинтар „Calvary" Woodside, New York.

У глибокому смутку і жалю:

муж — ГРИГОРІЙ ПОЛЧІЙ
сестра — НЕТАЛІ ЧУМА
родина — ЕВГЕНІЯ ЧУМА з доньками НАТАЛКОЮ ДОБРЯНСЬКОЮ та ВІРОЮ БИТКАН.

П О Д Я К А

З волі Всевишнього 8-го квітня 1996 р. відійшов у вічність наш найдорожчий ЧОЛОВІК, БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п.

ПОЛКОВНИК

ПЕТРО ВОЙНОВСЬКИЙ

З глибоким смутком поховали ми нашого дорогого чоловіка, тата і дідуся. В цей для нас так тяжкий час ми одержали від наших приятелів і знайомих та від співробітників і однодумців покійного надзвичайно потрібну для нас в той час духовну підтримку і слова потіхи і розради.

В свою чергу ми складаємо подяку усім, хто був присутній на Службі Божій, на Панахиді та на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, як рівнож всім тим, що надіслали нам свої співчуття.

В першу чергу ми складаємо нашу щиру подяку отцям духовним, о. протопресвітеру Володимиру Базилевському, о. протоієрею Володимиру Ханасу, о. Михайлові Леву та о. диякону Андрієві Кулику за відслуження Панахиди і чинів похорону в похоронному заведенні Петра Яреми, в церкві-пам'ятнику та на цвинтарі.

Щиро дякуємо за Служби Божі за душу покійного: о. Любомиру Мудрому, І. Назаревич, Г. та І. Лобай, Ю. і М. Гончаренкам, О. Понос, Л. і О. Зарицьким, І. та Г. Одулякам, Л. Чайківській, М. Смішкевич та д-р Л. і О. Кузьмакам.

Наша щира подяка Луї Неґро і всім співпрацівникам похоронного заведення П. Яреми за сумлінне переведення похорону.

Сердечно дякуємо президенту УНР Миколі Плав'якові за надіслані слова співчуття.

Щиро дякуємо всім промовцям, які звеличали покійного в промовах в похоронному заведенні П. Яреми, на цвинтарі і на тризні, а це були: Осип Труш — ОБВУА, Микола Турецький — ОБВУА, Володимир Процик — ОДВУ, д-р Я. Городиський — ПУН-ОУН, д-р Богдан Шебунчак — УАКРада, інж. Володимир Зуляк — ОДВУ, Андрій Славич — Українська Стрілецька Громада, Канада, Іван Шлапак — Крайова Екзикутива УНР, Леонід Федорук — Верховна Рада України, Ярослав Кулинич — Кіностудія, д-р Мирослав Роговський — Об'єднання Буковинців, д-р Степан Ворох — від приятелів покійного, Ярослав Коваль — Буковинська Громада, Торонто, Борис Фессак — парафія св. Володимира Ню Йорк, інж. Олександер Шевченко — Оселя ОДУМ, Іларіон Поліщук — СВУР, д-р Олег Волянський — від друзів з Керґонксону, І. Куровицька — від приятелів і Надя Савчук — від приятелів.

Щиро дякуємо за квіти д-р Л. і О. Кузьмак та М. Смішкевич, родині Миколи Кравця із Air Ukraine, співробітникам фірми Бер-Стернс, полк. В. Петраху, М. Фінченко, родині Селезньов та родині Мекаті.

Дякуємо щиро за пожертви на Фонд Дітей Чорнобиля, які зложили: Майкел Вінчел і співпрацівники фірми Бер-Стернс — 250 дол., родина Миколи Кравця — 200 дол.

по	100	дол.	о. Володимир Базилевський, д-р Л. і О. Кузьмак, Ю. і О. Мацик, Л. і О. та Орися Зарицькі, В. і З. Могучі, І. та Г. Одуляк;
	85		Приятелі з Бейсайд Гайскул;
по	50		В. і О. Винник, В. Теслюк, І. та С. Заяць, О. і Л. Ґлют, А. і М. Грімальді, родина Богдана Гнатюка, родина М. Осадца, Ф. Сова;
по	30		Дж. і Л. Мазурець, Антонія та Н. і Євген Змий;
по	25		Д. і Л. Пенцак, Р. Пенцак, Ю. і Р. Іхтарів, О. Трабако, Б. і Н. Савчук, Г. Саманго, Е. Пірсон;
	20		А. Некорович;
	10		К. Харнецка.

Разом 1,800 дол.

Наша щира подяка усім жертводавцям за пожертви і за молитви за покійного.

Спи вічним сном наш дорогий мужу, батьку і дідусю!

Хай тобі сниться твоя чудова Буковина, а ми тебе прощаємо словами твого внука Богдана, якими він прощав тебе на тризні: „На останнє прощання з тобою я хочу ще раз сказати 'Слава Україні', дідусю Петро. Прощай сину Буковини, герою України!"

Горем прибита родина:

дружина — НАТАЛІЯ
донька — ОКСАНА з чоловіком ЮРІЄМ
внуки — ХРИСТЯ з чоловіком РОССОМ
— БОГДАН
— АНДРІЙ

Зачаровує гуцульське мистецтво

Такого багатолюддя виставова заля івано-франківської організації Спілки Художників України вже не бачила давно. На цей раз тут зібралися івано-франківці, численні гості міста і закордонні туристи на відкриття виставки Косівського Коледжу Прикладного та декоративного мистецтва ім. Василя Касіяна.

Цей мистецький заклад постав у 1939 році на базі Косівської ткацької школи, яка була відкрита в Косові ще в 1882 році. В 1982 році він відродився наново. Першим директором коледжу був Михайло Куриленко, після війни навчальний заклад очолював заслужений працівник культури України Олексій Соломченко, а тепер ним керує заслужений працівник освіти України Катерина Сусак. За цей час мистецьку освіту тут здобули тисячі молодих гуцулів, а також представники різних регіонів України і колишнього Совєтського Союзу. Нині в коледжі навчається понад 300 юнаків та дівчат. Їм передають свої вміння 60 викладачів, добра частина з яких як мистці експонували свої твори в багатьох країнах світу. Сьогодні в коледжі процвітають такі давні види гуцульських народних ремесел як обробка шкіри і металу, різьба по дереву, кераміка, вишивка, розпис, ткацтво.

Символічно, що на згаданій виставці представили свої кращі твори як викладачі, так і учні коледжу. Виставку відкрив голова івано-франківської організації Спілки Художників України Богдан Губаль. Відтак на відкритті виставки виступили о. Микола Сімкайло, випускник технікуму Остап Гнатюк, представник родини Корпанюків Василь Корпанюк, мистецтвознавець Олег Слободян, художниця і співачка Зоя Слободян, лавреат Шевченківської премії Опанас Заливаха, який сказав, що коли буде культура — буде нація, буде держава. А о. М. Сімкайло зауважив: „Живе наш нарід — живе мистецтво, живе народ!" Опісля відбувся невеликий концерт.

Шанувальники народного мистецтва довше зупинялися біля святкового жіночого одягу „Подолянка" (автор Наталя Позняк), рушника „Україна" (автор Оксана Хань), пластичного різьблення „Повниця" (автор Ігор Дранчук), шкіряної чоловічої ділової течки (автор Віталій Стебелецький), супер-гобелену „Пісенними стежками" (автор Оксана Уграк).

Наступну виставку коледж влаштує у Львівському Національному Музеї.

Дмитро Пожоджук,
Космач

Г. Удовенко...

(Закінчення зі стор. 1)

угоди України з НАТО є першою та найважливішою на денному порядку під час його відвідин в Канаді, як також і у заплянованих розмовах в ЗСА з секретарем Державного департаменту Мерелин Олбрайт і генеральним секретарем НАТО Гавіє Соляною.

Тому, що Україна не заперечує поширення НАТО на схід, то договір напевно буде можна швидше завершити, як з Росією, котра є проти пляну поширення НАТО. Г. Удовенко підкреслив, що договір України з НАТО включатиме політичні консультації на цілий ряд питань безпеки і політичної та економічної співпраці.

Крім того Г. Удовенко у Крайовому пресовому клюбі в Оттаві заявив, що Росія мусить погодитись з фактом, що Україна є незалежною державою. „Вони потребують змінити свою ментальність і зрозуміти, що Україна є незалежною державою".

Відвідуючи Канаду, Г. Удовенко запрошує закордонних вкладників капіталу. Він твердить, що Україна може прийняти 30 до 40 блн. дол. закордонних інвестицій для перебудови своєї індустрії. Досі Україна отримала тільки 1.4 блн. дол. від приватних закордонних інвеститорів.

Приватизують...

(Закінчення зі стор. 1)

Україна продала за кордон 17 суден на 185 млн. дол.

Три миколаївські заводи, керченське підприємство „Залів", херсонська верф і невелике підпри-ємство в Києві випускають танкери, транспортові кораблі і риболовецькі судна.

Міністерство Машинобудування плянує випустити до 2000 року 261 корабель, 219 з яких підуть на експорт.

Без української мови і книжки — не буде й української дитини!

